

hun nu ellers i Danmark. I dette Værk udfolder Magdalene Thoresen hele sin ejendommelige Forfatterbevægelse; hendes mægtige Fantasi formaa at gribe og fastholde de modtagne Indtryk. Ved hendes Skildring følger Læseren sig hensat højt op i Finmarken, ser Finnen fare frem med Renen for Pulken over de høje, knudrede Isfjelde, hører Ulvene tude i den stille Julenat og ser Finkongen trone paa sin gyldne Stol.

Det amerikanske Blad „Nordlyset“ skrev engang, at om Fru Thoresens Evner var bleven sat ind paa praktisk Virksomhed, vilde der gaaet stort Ry af hende. „Den, der har skrevet det, kender mig bedre end alle mine andre Biografer“, ytrede hun efter Læsningen af denne Udtalelse.

Fru Thoresens Liv og Værker vidner om en fortsat Kamp for at bevare Personlighedens sande Frihed. Hendes Valgsprog var: „Vær først og fremmest Dig selv bekendt“.

„Mit Liv, rigt paa Begivenheder“, sagde hun, „har været og er ofte møjsomt for mig. I yngre Aar stod jeg undertiden tvivlsom, om jeg skulde vove mig ud i Offentligheden. Jeg var den første Forfatterinde, der traadte ud i Literaturen under eget Navn. Frederikke Bremer og de andre skrev alle under Pseudonymer. Jeg har mødt saa megen Modstand, at det ofte undrer mig, at jeg ikke tabte Modet; men Gud har givet mig en vidunderlig Kraft til uforsagt at holde ud i Kampen. Mit Liv er som et Regnestykke, det bestaar af lutter Subtraktion; hver Gang jeg faar for megen Anerkendelse, subtraherer jeg. Det oplevede trænger sig frem ligesom med naturnødvendig Magt. Minde lader sig ikke altid kue, de stormer paa og holder Dom.“

Til Samtidens mest fremragende Mænd var Magdalene Thoresen nøje knyttet. Henrik Ibsen, der er gift med hendes Stifdatter, saa hun med Beundring op til, ligesaa til Bjørnstjerne Bjørnson, hvem hun betragtede som en trofast Ven. Sit Forhold til Professor Rasmus Nielsen, hvem hun første Gang traf sammen med i Kristiania hos Digteren A. Munch og Hustru, har hun skildret i „Erindringer om R. Nielsen“, Forfatterbogen 1898.

I Begyndelsen af Fru Thoresens Forfattervirksomhed ytrede Magister Clemens Petersen: „Magdalene Thoresen vil ikke faa mange, men gode Læsere.“

Gode Læsere fik Fru Thoresen; straks efter Udgivelsen af hendes første Fortællinger sluttede flere, især blandt de unge, sig til hende. Redaktøren af dette Tidsskrift siger i sin Henvendelse til Fru Thoresen i Anledning af dennes 80-aarige Fødselsdag: „Ved Læsningen af „En Aften i Bergen“ var det som at genfinde noget af Sagaens Alvor og Storhed i sin egen umiddelbare Nærhed.“

Magdalene Thoresens Hu stod til Norge med dets høje Fjelde og skummende Elve; dog, efter et Sommerbesøg i Kristiania udbød hun: „Jeg havde i flere Aar glædet mig til den Rejse; da jeg saa kom hjem, var det, som havde jeg slet ikke været i Norge.“

Hadde jeg ikke havt min Datter, Fru Falsen, der bandt mig til Kristiania, var jeg draget Nordenfjelds — helt op i Norge.“

„Ja — Fru Thoresen maa — det forstaar sig — ud over de høje Fjelde.“

„Aa, jeg vil nøjes med at komme midt ind mellem dem“, — hun undertrykte et Suk, — „paa Fjeldtinden naar jeg neppe op.“

Hvor mange tunge Timer den begavede Digterinde end har havt, — ingen som kom i nærmere Berøring med hende kunde tvivle om, at hendes villiestærke Aand holdt hende oprejst over alle Livets Sorger og Genvordigheder.

Naar Fru Magdalene Thoresen traadte ind i den forsamlede Vennekreds, kom der forhøjet Festivitas over Forsamlingen, og naar hun saa ved Bordet hævede Glasset og holdt en af sine kraftige, beaandede Taler, følte vist alle, at her var en rigt begavet Personlighed, der magtede at løfte den festlige Stemning.

Magdalene Thoresen elskede Musik, dog — Havet, hvad enten det brusede vildt og mægtig eller nynnede i sagte, vemodig rytmisk Takt, var for hende det Instrument, hvis Toner gav den dybeste Genklang i hendes Sjæl.

Hver Sommer tog hun Ophold i Hornbæk eller Gilleleje; her kunde hun sidde Timevis ved Strandbredden.

I en af Fru Thoresens „Mindre Fortællinger“ lader hun Hovedfiguren Engel Marcellie hver Søndag vandre henover Øen til et Punkt, „hvorfra hun oversaa det mægtige Hav, og der, hvor det smeltede sammen med Himlen i et straalende Lysblink, tyktes det hende, at Tid og Evighed mødtes, og at hun saaledes sad foran Indgangen til Guds Rige, hvor hun snart skulde have det store Foretræde for Himlens Konge.“

Havet fortsætter sit vekslende Spil. Digterinden, der lyttede til de stærke Naturmagters Røster, er ikke mere; — dog, hendes Værker staar tilbage og vidner om hendes elskelige Personlighed og sjældne Digterbevægelse.

Anna Edsberg.

En Frostnat.

Der stod de og blomstred i Solens Glød, de fremmeste Vaarens Vedetter, og Knopperne rundtom i Hylstret brød, Kastanjen paa Hatten alt letter.

Da kom fra Østen den barske Vind, og Frostknugede Jorden, som fandt den for let dens vaarfriske Sind, dens Fremskridt var stik mod hver Orden.

Da sank det som gulnende Blad i Høst, det fine og lovende Snykke, kun det slap derfra uden mindste Brøst, hvis Hud horte mær til de tykke.

Og kender vi selv ej den samme Gang — se Aandens de fineste Blade, som foldet sig ud under Vaarens Sang hvor faa, som ej Frostknug gav Skade.

Hvor faa, som fremmest sit Hylster brød med Førstehaands gærende Kræfter, fik blide Kaar under Solvarmens Glød — en Frostnat skal nok slette efter.

Mine Jensen.

Fritænker og Idealist.

Af Ellen Key, forkortet efter „Ord och Bild.“

(Fortsat.)

Tillige med Smerten over just nu at maatte forlade Frankfurt, fik Malwida en langt dybere Sorg at bære paa. Brevene fra Teodor Althaus bleve sjældnere og udeblev tilsidst ganske. Af hans Søster fik hun Aarsagen dertil at vide, nemlig hans Tilbøjelighed for en anden Mands Hustru. Malwidass Personlighed viste sig nu — hvilket desværre er sjældent — at staa fuldstændig paa Højde med hendes Grundsatninger. Hun følte, at hun ikke havde den mindste Ret til at komme med Bebrejdelser. Hun havde givet en Kjærlighed og en Fortrolighed uden nogen Begrænsning og derfor ogsaa uden andet Krav end fuldstændig Ærlighed. Kun det brudte Løfte i denne Henseende gjorde hende en

Smule bitter; men hun erfarede senere, at han havde tiet, fordi han troede, at hans nye Følelse kun var en Overgang.

I den dybe Fortvivlelse, som nu opfyldte hende baade Dag og Nat, var Tanken paa Døden hende en stadig Fristelse. Men ethvert til Døden bedrøvet Menneske vil, hvis det er i Besiddelse af nogen Personlighed, før eller senere opleve det Øjeblik, da dets inderste Væsen rejser sig af sin Sløvhed, i Bevidstheden om, at det er for dyrebart til at gaa til Grunde for en andens Skyld. En Nat forekom det Malwida, som om hendes Sjæl sagde til sig selv: det er en Fejghed at ville dø, blot fordi man ikke vil lide mere; den stærke bør, trods alt, leve saa længe, som han i og udenfor sig selv kan udrette noget godt. Hun sluttede denne Bekendelse med de Ord: „Det er i saadanne Nætter, at et Menneskes Skæbne afgøres. Kommer man sejrrig igennem dem, da er man for bestandig udkaaert til at være Ideens Tjener og Forkæmper.“

Malwida von Meysenbug fik i rigt

Kvindesagen

og

den faglige Organisation.

II.

—o—

Der rejser sig det Spørgsmaal, om Kvinder, der arbejder i et eller andet Fag, bør danne deres egen Fagforening eller indtræde i Mændenes, hvis saadanne findes. Meget kan tale for det første, Kvinderne vil altid, navnlig i Begyndelsen, være i Mindretal, og vil derfor have vanskelig ved at hævede sig mellem de mandlige Kammerater; i Modsætningsforhold vil de være sikre paa at trække det korteste Straa. Paa afgørende Punkter vil Mændene være bange for „at kaste Kvindesagen ind i Diskussionen“. At de selv skulde ofre noget af deres for Kvindernes Skyld, vil forekomme dem ganske urimelig. Alligevel maa vi i Følge det tidligere udviklede raade Kvinderne til at gaa ind i Mændenes Foreninger og der gøre, hvad de kan for de fælles faglige og deres egne særlige Interesser. Men saa vil de ogsaa behøve en Støtte ved deres Side. Et Sted maa den „teoretiske Retfærdighed“ have hjemme, og i det Tilfælde vil dette naturligt være i Dansk Kvindesamfund. I hvert Fald saa længe, indtil Mændene paa deres Fane skriver det fulde Lighedskrav. Dette har Telegrafistforeningen ikke gjort. Vi kan derfor ikke se rettere, end at Dansk Kvindesamfunds Indskriden til Fordel for de kvindelige Telegrafister var ganske paa sin Plads, medens den jo heller ikke bragte nogen Forstyrrelse i Tingenes Gang. —

Vi kan bedre sympatisere med Hr. Schous Klage over, at Dansk Kvindesag ikke er klart og greit organiseret her hjemme. Vi kunde skyde os ind under den Omstændighed, at det samme er Tilfældet omtrent i alle Lande. Overalt finder Kvinderne det nemmere, naar de er misfornøjede, i Stedet for at kæmpe deres Mening frem i den gamle Forening eller bøje sig for Flertallet der, at danne nye Foreninger eller „Udvalg“ eller at forene sig om noget, der hverken maa hedde Forening eller Udvalg. Der er næppe andet at gøre herimod end at vente taalamodigt, til Erfaringen faar lært dem, hvor meget de herved spilder af Tid og Kræfter. Saa meget mere som det, der mangler, netop altid er dygtige Førere. Og hvad Kvinder nu end er, Fagmennesker eller Familienmennesker, Over- eller Undermennesker, burde de kunne mødes i dette ene: at være Kvinde.*)

Nogen Forvirring er der baade her og andetsteds kommet ind ved Danneelsen af „Dansk Kvinderaad“, som dog ikke er andet end en videre Udførelse af denne Tanke, og altsaa udelukkende skulde virke til Samling af Kræfterne ude og hjemme. Ud over dette har Raadet i Følge sine Love

*) Som et Eksempel paa, hvad Kraft Sammenhold har, kan anføres, at „Foreningen til Værn for enligst stillede Kvinder“, til Kvindernes Voldtægtsadresse, mødte op med et Stemmetail af 11,441, samlede gennem Formanden, Frk. Barner.

ikke nogen positiv Opgave. Alligevel havde vi for Enhedens Skyld i sin Tid ønsket, at Kvinderaadet her hos os skulde dannes som en Underafdeling, et Udvalg af „Dansk Kvindesamfund“, der kun havde den ene Opgave, at repræsentere danske Kvinder overfor Udlandet.

Man kunde ogsaa tænke sig en anden Ordning, nemlig, at „Dansk Kvindesamfund“ opgav sit Navn og lukkede Døren op for Foreninger med en noget anden Tendens end Samfundets egen. Men dette vilde vel nok svække „Dansk Kvindesamfund“'s Organisation; og for denne nærer vi uægtelig en vis moderlig Kjærlighed. Vi tror, den er god, som den er; og naar den, som vi alle beklager, ikke synes at virke dragende paa Ungdommen, kan det vel ogsaa ligge i, at Ungdommen nu til Dags vanskelig lader sig drage derhen, hvor der maa arbejdes med megen personlig Opofrelse. Det Forslag „Et Medlem“ har fremsat: at i det mindste Formandspladsen skulde være lønnet, maa vi totalt forkaste. Uden Hensyn til de praktiske Vanskeligheder, hvor Pengene skulde komme fra, hvem der skulde kontrollere dette „Embete“, hvad der skulde føres for dets Opnaaelse — en Eksamen? — saa mener vi, at Kvindesagsarbejdet, som Anna Sandström engang træffende har sagt, er og maa vedblive at være en Kjærlighedsgerning, Formandspladsen en Æresplads. Det er ganske vist beklageligt, at ikke flere af vore rige og uafhængige Kvinder har saa meget af denne Kjærlighed, denne søsterlige Følelse for deres Kønssfæller, at de vil ofre noget for Kvindesagen — den rene Kvindesag. Men saa længe det ikke er Tilfældet, er der ikke andet for, end at vi andre sætter ind, hvad vi ejer af Liv, Kræfter, Hengivelse.

At der spirer meget nyt og godt frem hos Ungdommen, kan ingen være blind for; og man tør da ogsaa haabe, at den sent eller tidlig vil blive greben af den Samlingstanke, der vil forene Kræfterne til en eneste stor og sejrrig Magt.

Tve-Tale.

—o—

Bedst, som jeg stod i min Have, fik jeg mig en Forskrækkelse. „Hvad?“ tænkte jeg, „det er jo Stjerne Stjernesøn! Stjerne Stjernesøn lystelevende, der kommer ind der ad Laagen!“ „Nu om lidt er den store Mand her i Gangen, hvorhen skal jeg dog fly?“

Hvor medynksfuld han saa ud — slet ikke vred over min store Forlegenhed. Hvor storslaaet venlig han udstrakte sin Haand — udstrakte den næsten for to.

„Altsaa her bor I! Her bor I Stakler paa den flade Mark, som jeg endnu ikke har faaet Stunder til at løfte. Græs og intet uden Græs! Hvad lever I af? Hvad ser I paa? Aa, hvor I dog har trængt til, at jeg skulde komme!“

Saadan omtrent talte han, og hvad skulde jeg svare? Jeg, som var gaaet ud i Haven, fordi der var saa meget at se paa, — saa meget, at det var

Maal den Hjælp til at overvinde en enkelt Sorg, som Følelsen af fælles Ulykke medfører Reaktionen af de revolutionære Bevægelser begyndte, og i denne Tid blev det hende klart, at man aldrig vil kunne skabe frie Forhold, førend man har dannet de nye Mennesker, som kan grundlægge Frihedens og Humanitetens Rige. Hun indsaar, at Kvinderne maatte være ligestillede med Mændene baade i Familien og i Staten, for at kunne opdrage sande Medborgere og Medborgerinder. Det gik desuden mere og mere op for hende, at det ikke var de politiske, men de sociale Spørgsmaal, som i Øjeblikket var de vigtigste, og det var derfor dem, hun nu ivrigst gav sig til at studere.

Hendes socialistiske Interesser forargede ikke blot hendes Famillie, men hele det lille Detmold, og Malwida udelukkede nu fra Indbydelserne til Høve og fik desuden at føle, at hun nu for Alvor var udstødt af den Kreds, hvis Yndling hun en Gang havde været. . . Dette var dog intet mod den Sorg, Teodors Opførsel foraarsagede hende. Hun havde skrevet et Brev til ham,

hvori hun sagde, at hun vidste alt, men intet bebrejdede ham, og kun ønskede, at deres Venskab maatte vedvare. Med Mænds ikke usædvanlige Mangel paa Finhed i erotiske Forviklinger saarede han hende nu paa det dybeste, en Kvinde kan saares efter en saadan Handling, idet han slet ikke besvarede hendes Brev. Hun indsaar, at han havde misforstaaet hendes ædelmodige Ønsker om at bevare et Venskab, som hun mente virkelige Personligheder burde kunne bibeholde efter en Kjærlighed, der, som deres, havde bestaaet i to Sjæles saavelsom to Hjertes Forening.

Hvad hende selv angik følte hun, at hun hverken kunde eller vilde dræbe sin Kjærlighed. Thi Troskab var ikke blot hendes anden Natur, men hun ansaa den for at være den Egenskab, der giver Kjærligheden dens Værdi og dens Dybde.

I Aaret 1849 blev Resten af de Forhaabninger, som blomstrede frem i 48, hensynsløst nedtraadt. Hendes eneste Trøst var nu Studier bl. a. i Astronomi, og medens hun saaledes beskæftigede sig med Stjernerne, spurgte hun tit sig